

До членовете на научното жури

Становище

от

проф. д-р Симеон Владимиров Тасев

член на научно жури за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, професионално направление 3.6 „Право“, докторска програма „Гражданско и семейно право“ при Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“

автор на дисертацията

Жанета Иванова Жекова

тема:

„Субективни права, сродни на авторското право“

Уважаеми членове на научното жури,

Представям на вниманието Ви становището си върху дисертационния труд на докторанта Жанета Жекова със заглавие „Субективни права, сродни на авторското право“.

I. Обща характеристика и форма на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 190 страници, в това число списък на използваните библиографски източници и списък на използваните по-важни съкращения. Изследването включва 427 бележки под линия. Трудът се състои от увод, пет глави, по – важни научни приноси и предложения de lege ferenda, заключение, списък на по-важните съкращения – на български и английски език, и библиография. Списъкът с използваната литература съдържа 33 заглавия на български език, 5 заглавия на руски език, 46 заглавия на английски език.

Представената дисертация е изследване на правната уредба на сродните на авторското право права на артистите-изпълнители, продуцентите на звукозаписи, продуцентите на филми и други аудиовизуални произведения, и радио- и телевизионните организации. Закрилата на сродните на авторското

право права е актуална и слабо изследвана у нас проблематика, а правната ѝ уредба е сравнително нова и слабо позната. В допълнение, съществуват и някои съществени различия между държавите от двете основни правни системи – англосаксонската и континенталната, които авторът е изследвал в дисертацията. Проследено е развитието на международното сътрудничество в областта на сродните права. Структурата на дисертацията позволява да се отчетат индивидуалните характеристики и общата специфика на отделните видове сродни права и допринася за цялостното осмисляне на поставените проблеми.

II. Анализ на съдържанието на труда

В увода се обосновава избора на тема и неговата актуалност. Посочени са предметът, целите, научните задачи на дисертационния труд и използваните методи.

В глава първа авторът разглежда възникването и развитието на закрилата на сродните права. Направена е обща характеристика на правата и са изследвани особеностите им. В началото на раздел първи в исторически план е проследено възникването и развитието на закрилата на сродните права. Специално внимание е отделено на концепцията за сродните права, понятието „сродни права“ и неговия обхват. Пълнотата на изложението се постига чрез представяне на терминологичните особености на понятията „авторско право“ и „сродни права“ в континенталната и англосаксонската правни системи. В раздел втори на първа глава са разгледани основните източници на сродните права в международното право и в правото на ЕС. Раздел трети проследява развитието на вътрешното право в областта на закрилата на сродните права. Посочват се и източниците на закрилата на сродните права в българското законодателство. В раздел четвърти е направена обща характеристика на правата. В изложението са очертани техните специфични особености в три направления: първо, право на титуляря на субективното право да изисква определено поведение от правнозадълженото лице; второ, право на собствено активно поведение на оправомощеното лице и трето, притежание.

В глава втора е извършен анализ на обектите на правна закрила на сродните права в четири раздела. Прави впечатление богатото на информация изложение, посветено на изпълнението на артистите-изпълнители. На тази база

са изследвани процесът по изпълнението и дейностите в различните области на изкуството и културата, сред които може да възникне обектът на тяхното право. Анализът, направен по отношение на обекта на правото, е интересно и умело поднесен. Оригинални са и разсъжденията по въпроса за новите изразни форми в изкуството на XX век и това дали получават закрила по действащото законодателство. От практическо значение са изведените характеристики на изпълнението съобразно българското законодателство. Специално внимание е отделено на отграничаването на творческата дейност в авторското право и при сродното право на артистите-изпълнители.

Глава трета е посветена на носителите на правата. Обособени са четири раздела. При анализа на въпроса са разгледани дефинициите за артисти-изпълнители, продуценти на звукозаписи, продуценти на филми и радио- и телевизионни организации. Направена е обща характеристика на всеки един от носителите на сродни права.

В глава четвърта са разгледани отделните правомощия на носителите на правото и тяхното съдържание. Главата е разделена на два раздела – неимуществени и имуществени права. Оправдано в тази глава е отделено внимание на правото на синхронизация, за което отсъства легално определение. Представени са различните становища в доктрината и законови дефиниции, а чрез аналитичния и историческия подход се стига до авторското разбиране за съдържанието на това понятие.

Изложението в глава пета е центрирано около проблематиката относно времетраенето и наследяването на сродните на авторското право права. Обособени са два раздела. В раздела относно времетраенето на правата са изследвани въпросите, касаещи генералното правило и тези, свързани със съществуващи специални хипотези. В раздела, посветен на наследяването на сродните права, подкрепа може да бъде дадена по отношение на извода за правоприемство при продуцентите на звукозаписи и филмовите продуценти, когато те са юридически лица.

III. Приносни моменти в дисертационния труд

Дисертацията представлява монографично изследване на правната уредбата на сродните на авторското право права. Това е тема, слабо изследвана в българската правна литература, което подчертава и значимостта на труда.

Дисертационният труд се отличава с редица научни приноси, по-важните от които са следните:

Сред достойнствата на дисертацията следва да се посочи направеният анализ на концепцията за сродните права в англосаксонската правна система и континенталната правна система. Отчетените разлики, залегнали в тях, способстват за проследяване въздействието на миналите върху настоящите законодателни решения.

Изследването на понятието „сродни права“, обхватът му, както и на понятията „авторско право“ и „сродни права“ в континенталната и англосаксонската правни системи, считам за приносен момент.

Анализът на обекта на правото на артистите-изпълнители, направен въз основа на процеса по изпълнението и дейностите в различните области на изкуството и културата, е един от моментите в дисертацията, представляващи новост.

Приносен момент на новост представлява и анализът на новите изразни форми в изкуството на ХХ век. В тази връзка, приносен момент са и разсъжденията дали тези изпълнения получават закрила по действащото законодателство.

Принос и достойнство на дисертацията съставлява отграничаването на творческата дейност в авторското право и при сродното право на артистите-изпълнители.

Анализът и авторското разбиране за съдържанието на понятието „право на синхронизация“ са също с приносен характер.

IV. Бележки и препоръки

Разбира се, към труда могат да бъдат направени и критични бележки. Препоръчвам на дисертанта, след защитата на дисертацията да публикува труда

като монография, в която да бъде отразена и най-новата съдебна практика, в това число и на решенията на Съда на ЕС.

V. Заключение

Направените критични бележки по никакъв начин не поставят под съмнение безспорните достойнства на труда. Спазени са изискванията на ЗРАС и на Правилника за прилагането му. Дисертационният труд „Субективни права, сродни на авторското право“, на докторанта Жанета Жекова представлява оригинално научно монографно съчинение, с приноси за развитието на правната наука и практиката, поради което заслужава положителна оценка.

На основание изложеното, предлагам с пълна убеденост на почитаемите членове на научното жури да вземат решение за присъждане на Жанета Иванова Жекова образователната и научна степен „доктор“ по право, по професионално направление 3.6 „Право“ (Гражданско и семейно право).

24.01.2023г.

пр. Сотис

С уважение: _____

(проф. д-р Симеон Тасев)